

МЕТАДАЛОГІЯ ПАЛЯВЫХ ДАСЛЕДАВАННЯЎ**СУЧАСНЫ СТАН І ПЕРСПЕКТЫВЫ РАЗВІЦЦЯ БЕЛАРУСКАЙ ЭТНАЛОГІИ**

чл.-кар. НАН Беларусі, д-р гіст. навук, праф. М.Ф. ПІЛІПЕНКА

(Інстытут мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору НАН Беларусі, Мінск)

Прадстаўлен аналіз сучаснага стану і вызначэння перспектывных пакірункаў развіцця беларускай этналагічнай науکі. Паказана яе значэнне ў забеспечэнні прагрэсіўнага развіцця беларускага грамадства. Разгледаючыя харэктэрныя рысы сучаснага стану беларускай этналогіі.

Сучасны перыяд – гэта новы этап у грамадскім і палітычным развіцці Беларусі. Ён ахоплівае 90-я гады XX стагоддзя і пачатак XXI стагоддзя. Менавіта ў гэты час Беларусь становіцца арганічнай часткай еўрапейскай і сусветнай супольнасці ў палітычнай, эканамічнай, сацыяльнай, духоўнай сферах жыцця. Менавіта ў гэты перыяд узрастает значэнне, адказнасць беларускай этнічнай супольнасці за ўсё, што албывае ёца ў самабытнай беларускай дзяржаве, за супрацоўніцтва з іншымі этнічнымі супольнасцямі. Узрастает і значэнне беларускай этналагічнай науکі ў забеспечэнні прагрэсіўнага развіцця беларускага грамадства, яго састаўных частак – як беларускага этнасу, так і этнічных груп Беларусі, што жывуть побач з беларусамі. Беларуская этналогія становіцца састаўной часткай еўрапейскай і сусветнай этналагічнай науکі.

У гэты перыяд албывае ёца перабудова тэарэтычнага фундаменту беларускай этналогіі, яго ўзбагачэнне, папаўненне новымі метадамі, назапашанымі сусветнай этналогіяй, – структурным, функцыянальным, дыфузіянісцкім і інш. На Беларусі ў гэты перыяд ажыццяўляе ёца творчая перапрабоўка гэтых метадаў, выкарыстанне іх не толькі паасобку, але і ў спалучэнні адзін з другім.

Наступнай харэктэрнай рысай сучаснага стану беларускай этналогіі стала публікацыя абагульняючых прац аб беларускім этнасе. Менавіта ў сучасны перыяд створана навуковая серыя «Беларусы». Ужо надрыхтавана і выдадзена 10 грунтоўных тамоў гэтай серыі, у якіх асвятляе ёца шматвяковое развіццё беларускага народа, многіх частак яго культуры – матэрыяльнай, сацыяльнай, духоўнай, паказвае ёца пачэснае месца беларускай этнічнай супольнасці ў еўрапейскай цывілізацыі. Нагадаю назвы некаторых тамоў гэтага выдання: «Дойлідства», «Вусная пастычная творчасць», «Дэкаратыўна-прыкладное мастацтва», «Грамадскія традыцыі», «Сям’я» і інш.

Трэцій харэктэрнай і вельмі важнай рысай сучаснага стану беларускай этналогіі з’яўляе ёца тое, што ў сучасны перыяд пачалося фарміраванне новых навуковых школ. І самай прыкметнай з’явай сучаснага развіцця беларускай этналогіі стала фарміраванне такой этналагічнай школы ў Полацкім дзяржаўным універсітэце. За кароткі перыяд існавання Полацкага дзяржаўнага універсітэта ѹм у галіне этналогіі зроблена шмат. Дацэнтам гэтага універсітэта Уладзімірам Аляксандравічам Лобачам падрыхтаваны і выдалены падручнік «Этнографія Беларусі», дарэчы, другі за ўсю гісторыю беларускай этналогіі. Універсітэт пачаў выдаваць «Полацкі этнографічны зборнік». Ужо апублікаваны 2 выпускі. Іх падрыхтавалі да друку дацэнт У.А. Лобач і старшы выкладчык У.С. Філіпенка. «Полацкім этнографічным зборнікам» папаўненіца фактычная навуковая база беларускай этналогіі, якая мае істотнае значэнне для навуковых даследаванняў не толькі ў сучасны перыяд, але і ў будучыні. На базе сабраных матэрыялаў выкладчыкамі універсітэта ажыццяўляе ёца навуковае даследаванне многіх частак традыцыйнай культуры – традыцыйных спосабаў гадавання дзяцей, сямейных абрадавых традыцый, народных ведаў, у прыватнасці, народнай медыніны, культавых мясцін, светапоглядных асноў прыкмет, спосабаў прадказання будучыні. Полацкім універсітэтам надае ёца важнае значэнне падрыхтоўцы навуковых кадраў па этналогіі. Ужо падрыхтаваны і паспяхова абаронены дзве кандыдацкія дысертаты, рыхтуе ёца доктарская і яшчэ некалькі кандыдацкіх дысертаты. З завяршэннем гэтых навуковых прац полацкая школа беларускай этналогіі набывае трывалы фундамент, зможа вырашыць адну з актуальных задач сучаснай беларускай этналогіі – усебакова вивучыць комплекс традыцыйнай культуры Беларускага Падзвіння, які з’яўляе ёца вельмі важнай арганічнай часткай беларускай нацыянальнай культуры, адным з самых моцных беларускага этнасу. Фарміраванне і развіццё гэтага комплексу – яркая старонка беларускай гісторыі, якой мы масм усе падставы ганарыца, любіць, шанаваюць яе.

Маштабнае даследаванне комплексу традыцыйнай культуры Беларускага Падзвіння істотна ўзбагаціць беларускую этналогію, будзе садзейнічаць далейшаму прагрэсіўнаму развіццю гэтай науکі. Гэта вельмі добрая перспектива.